

хологически състояния, жажди и стремежи, подклажда вибриращата драматичност на стиха. Същността на тази антистетичност се променя в процеса на философско-естетическия път на поета. Ако в "Қалиопа", "Градушка"... се противопоставят обективни дадености (например "нощ-ден"), то все по-определено контрастите приемат вътрешно психологически характер, за да се съсредоточат изцяло в засекретения дух на лирическият субект. Разнообразните метаморфози на това състояние поетически са формулирани в редица от по-късните Яворови творби ("В мрачна безнадеждност как чезна за доброто как му вярвам аз", "Не бой се и ела"). Тази антитеза по-ярко изразена смислово отколкото граматически, повторена в многобройни детайлизирани варианти, изразява основното противопоставяне в Яворовата лирика. И ако в отделни случаи единият полюс на антитезата - майката, детството, бащиният дом - следва традиционната линия - Ботев, Пенчо Славейков..., то най-трагически звучат чисто Яворовите мотиви, преди всичко романтичната абсолютизация на личното "аз" ("ангел - демон"), емоционално свързано с вариантното "ден - нощ", "живот - смърт". На друго психологическо ниво, с по-различен смислов заряд, без да е словесно фиксирано, в "Заточеници", "Хайдушки песни"... Яворов повтаря Ботевото антистетично ядро "свобода или смърт", но то постепенно в процеса на естетическия завой на Яворов се измества във философски аспект - "живот - смърт".

Анализирайки Яворовата поезия, откриваме една основна антитеза, психо-философски натоварена до крайност, естетически разчленена в отделни звена, някои съвсем близки, други само образно различни, например: "И ето ден - ето тъмнина е", "ден взора ми лови, нощ думите ми грабва"; "света да видя цял при ярък ден... и нека съсипни се той окаже... залутан из среднощни тъмнини..."; "две сенки на нощта през толкоз светлина"...

Прочитът на Ботев и Дебелянов също ни отвежда към една основна антитеза, върху която се ражда поезията им и която се изявява в различни естетически трансформации. Но при Яворов тази антитеза се движи в много широк периметър - от реално драматични състояния до пълна езотеричност и психофилософска основа в драмата на лирическият субект. И ако понятието нощ е страна в тази антитеза, присъства така неотменно в антистетичния Яворов свят и в своя съвсем конкретен битиен план, то неговото асоциа-